

מאסר, חינוך ודימוי עצמי – השפעת לימודים במרכזי חינוך בבתי הסוהר על דימוים העצמי של האסירים – מירב אופנהיים ואורי תימור

תקציר

חוקרים במדעי ההתנהגות מסכימים באופן כללי שבית הסוהר אינו משקם אסירים, ואפילו מחזק נטיות עברייניות. עם זאת, קיימות עדויות לכך שתוכניות אינטנסיביות מסוימות המופעלות בבית הסוהר עשויות להפחית נטייה לעבריינות ולקדם שיקום אסירים. מחקר זה עוסק בשתי תוכניות כאלה, הפועלות במסגרת מרכזי חינוך בבתי הכלא בארץ – תוכנית ללימוד קריאה וכתיבה, המיועדת בעיקר לאסירים אנאלפביתים ולאסירים עולים חדשים או ערבים שאינם יודעים קרוא וכתוב בעברית, ותוכנית העשרה חינוכית לאסירים בעלי השכלה יסודית ומעלה. בהתבסס על הנתון שלפיו אסירים מתאפיינים באופן כללי בדימוי עצמי נמוך, המצמצם את סיכוייהם לפרוש מהפשע, המחקר בוחן את השפעתן של תוכניות אלה על דימוים העצמי של המשתתפים בהן באמצעות מדידת הדימוי העצמי לפני ההיחשפות לשתי התוכניות ואחריה. מהמחקר, שהשתתפו בו 156 אסירים, עולה ששתי התוכניות משפרות בצורה מובהקת סטטיסטית את דימוים העצמי. השיפור ניכר במיוחד בקבוצה של לימוד הקריאה והכתיבה, ומתבטא בעלייה ממוצעת של 106 נקודות במבחן Fitts. למעשה חלה עלייה מובהקת סטטיסטית בכל חמשת התחומים הספציפיים של דימוי עצמי – דימוי פיזי, דימוי מוסרי, דימוי אישי, דימוי משפחתי ודימוי חברתי. הממצאים מצביעים על הפוטנציאל לשיפור הדימוי העצמי הגלום בתוכניות ההשכלה המופעלות במרכזי החינוך בבתי הסוהר, ובמיוחד להוראת הקריאה והכתיבה לערבים ולעולים חדשים.

מילות מפתח: אסירים, דימוי עצמי, מרכזי חינוך, לימוד קריאה וכתיבה, תוכניות העשרה.